ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2025/112
Karar Sayısı : 2026/193
Karar Tarihi : 8/9/2026

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Murat EMİR, Gökhan GÜNAYDIN, Ali Mahir BAŞARIR ile birlikte 132 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 19/2/2025 tarihli ve 7542 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 1. maddesiyle 10/6/1930 tarihli ve 1705 sayılı Ticarette Tağşişin Men'i ve İhracatın Mürakabesi ve Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesinin yeniden düzenlenen birinci fıkrasının,

B. 6. maddesiyle 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 17. maddesinin ikinci fıkrasının yeniden düzenlenen;

1. İkinci cümlesinde yer alan "...*Yönetim Kurulu*..." ibarelerinin,

2. Üçüncü cümlesinde yer alan "...*Yönetim Kurulunca*..." ibaresinin,

3. Dördüncü cümlesinin,

C. 9. maddesiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu'na eklenen ek 2. maddede yer alan "...*bilgi ve verileri*..." ibaresinin,

Ç. 10. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin,

Anayasa'nın 2., 7., 13., 20., 38., 90., 123., 128. ve 153. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 1. maddesiyle 1705 sayılı Kanun'un 6. maddesinin yeniden düzenlenen birinci fıkrası şöyledir:

"*(İptal fıkra:Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E.: 2023/140, K.: 2024/81 sayılı Kararı ile) (Yeniden Düzenleme:19/2/2025-7542/1 md.)* ***Bu Kanun uyarınca Resmî Gazete'de yayımlanan; hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket eden gerçek veya tüzel kişilere 12.020 Türk lirasından 482.204 Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanır.***"

2. 6. maddesiyle 278 sayılı Kanun'un 17. maddesinin yeniden düzenlenen ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinin yer aldığı ikinci fıkrası şöyledir:

"*(Değişik ikinci fıkra: 31/7/2008-5798/9 md.) Kurum ihtiyaca uygun kuruluş ve kadro statülerinin düzenlenmesinde serbesttir. (İptal ikinci, üçüncü ve dördüncü cümle: Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.: 2021/125, K.: 2023/213 sayılı Kararı ile) (Yeniden Düzenlenen cümleler:19/2/2025-7542/6 md.) Diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olunmaksızın, toplu iş sözleşmesi kapsamında bulunanlar dışındaki Kurum personeline ödenecek aylık net ücret, toplu iş sözleşmesi kapsamındaki personele ödenen ve* ***Yönetim Kurulu*** *tarafından referans olarak belirlenen göreve karşılık gelen pozisyona yapılan ödemelerin iki katını; bu Kanunun 19 uncu maddesi uyarınca Kurumda görevlendirilen kişilere yapılacak aylık net ödeme ise toplu iş sözleşmesi kapsamındaki personele ödenen ve* ***Yönetim Kurulu*** *tarafından referans olarak belirlenen göreve karşılık gelen pozisyona yapılan ödemeleri geçmemek üzere* ***Yönetim Kurulu*** *tarafından belirlenir. Kurumda görevlendirilecek hakem, izleyici, panelist, kurul ve komite üyeleri ile benzeri kişilere yapılacak net ödeme tutarı ise 40.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı ve bir ayda yapılacak toplam net ödeme için 60.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere, diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın* ***Yönetim Kurulunca*** *belirlenir ve doğrudan ilgililerine ödenir.* ***Yönetim Kurulu bu madde uyarınca yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye, ücretin bir kısmını performansa bağlamaya yetkilidir.***"

3. 9. maddesiyle 3624 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. madde şöyledir:

"*Ek Madde 2- (Ek:19/2/2025-7542/9 md.)*

Başkanlık, işletmelere ve girişimcilere yönelik belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait Başkanlığın görev alanına giren konular kapsamındaki ***bilgi ve verileri*** *ilgili mevzuatı çerçevesinde almaya ve analiz etmeye, raporlamaya, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmaya yetkilidir.*"

4. 10. maddesi şöyledir:

"*MADDE 10- Bu Kanunun;*

a) 1 inci maddesi 14/3/2025 tarihinde,

b) 2 nci, 3 üncü, 4 üncü, 5 inci ve 6 ncı maddeleri 5/6/2025 tarihinde,

c) 8 inci maddesi 4/6/2025 tarihinde,

ç) 9 uncu maddesi 9/8/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

d) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 7/5/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Muhammed Nuri ÖZGÜR tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un 1. Maddesiyle 1705 Sayılı Kanun'un 6. Maddesinin Yeniden Düzenlenen Birinci Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

3. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla idari suç ve cezanın ihdas edildiği, suç ve cezaya konu eylemlerin kanuni çerçevesinin çizilmediği, bu suretle idari yaptırıma esas fiilleri tespit etme hususunda idareye sınırsız bir takdir yetkisinin tanındığı, ayrıca kural kapsamındaki suça konu eylemlerin idare tarafından düzenleyici işlemlerle değiştirilebileceği, bu durumun belirsizliğe ve öngörülemezliğe yol açtığı, dolayısıyla kuralın suçta ve cezada kanunilik ilkesiyle bağdaşmadığı, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine yeniden düzenlenen kuralda iptal kararının gereğinin yerine getirilmediği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 38., 90. ve 153. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. 1705 sayılı Kanun'un 1. maddesinin birinci fıkrası uyarınca gıda maddeleri hariç olmak üzere iç ve dış ticaret menfaatlerini korumak ve ticaret malları üzerinde hile ve karışımları önlemek amacıyla bitkisel, hayvansal ve madensel kökenli bütün maddeler ile bunların yarı mamulleri ve mamulleri yahut bunların birleşiminden meydana gelen maddelerin elde edilmesi, üretilmesi, temizlenmesi, belirli sınıf ve türlere ayrılması, ambalajlanması, kapları, alım satımı, taşınması ve saklanması, bu hususlarda tabi olacakları usul ve şartlara, bu gibi maddeler için özel veya millî belirli işaret ve açıklamaların kullanılması zorunluluğuna ilişkin tedbirleri almaya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (Bakanlık) yetkilidir.

5. Anılan Kanun'un 6. maddesinin itiraz konusu birinci fıkrasında Kanun uyarınca Resmî Gazete'de yayımlanan hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket eden gerçek veya

tüzel kişilere 12.020 Türk lirasından 482.204 Türk lirasına kadar idari para cezasının uygulanacağı öngörülmüştür.

6. Bu itibarla kuralla Bakanlık tarafından iç ve dış ticaretin çeşitli yollarla korunması, menfaatlerin gözetilmesi, ticaret mallarında tağşiş ve hilelere karşı önlemlerin alınması ile ürünlerin standartlara uygunluğunun sağlanması amacıyla çıkarılan düzenleyici işlemlere aykırı hareketin yaptırıma bağlandığı anlaşılmaktadır.

7. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

8. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *belirlilik*tir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına imkân tanımaması gerekir. Belirlilik ilkesi; hukuksal güvenlikle bağlantılı olup bireyin kanundan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini anlamasını zorunlu kılmaktadır.

9. Öte yandan Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında "*Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılamaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.*" denilerek *suçun kanuniliği*, üçüncü fıkrasında da "*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.*" denilerek *cezanın kanuniliği* ilkesi güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın anılan maddesinde yer alan *suçta ve cezada kanunilik* ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak açıklıkta, anlaşılır ve sınırları belirli olarak kanunda gösterilmesi gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır (AYM, E.2020/16, K.2020/33, 25/6/2020, § 15).

10. Söz konusu maddede idari suç ve cezalar ile adli suç ve cezalar arasında bir ayrım yapılmadığından her ikisi de bu maddede öngörülen ilkelere tabidir. Adli ve idari suçlarda davranış normlarına aykırılık ve haksızlık teşkil eden bir fiille, kanun koyucunun koruma altına aldığı hukuki bir değerin ihlali söz konusu olup adli ve idari cezaların her ikisi de cebir içermektedir (AYM, E.2015/85, K.2016/3, 13/1/2016, § 13).

11. Korunan hukuki değer ile ihlalin neden olduğu hukuki sonuçların aynı olmaması ise idari suç ve cezalar ile adli suç ve cezalar arasındaki temel farklılığı oluşturmaktadır. Adli para cezalarından daha yüksek miktarlarda idari para cezalarının verilebilmesine imkân tanıyan düzenlemeler de bulunmakla birlikte adli suçlar için öngörülen cezaların idari suçlar için öngörülen cezalardan genellikle daha ağır olması, hürriyeti bağlayıcı cezaların ilke olarak adli suçlar yönünden geçerli olması, idari suçlarda kanun koyucunun daha az önem atfettiği bir hukuki değerin ihlal edilmesi ve öngörülen yaptırımın da genellikle idari bir makam

tarafından idari usuller izlenerek uygulanması nedeniyle Anayasa'nın 38. maddesindeki ilkelerin aynı boyut ve kapsamıyla idari suçlara da uygulanması, işin mahiyetine uygun düşmemektedir. Yasama organının ağır işleyen yapısı ile ekonomik ve teknik hayatın hızla değişen ve gelişen şartları gözetilerek suç ve cezalarda kanunilik ilkesinin idari suçlar yönünden daha esnek uygulanması gerekmektedir (AYM, E.2015/85, K.2016/3, 13/1/2016, § 14; E.2019/110, K.2021/85, 11/11/2021, § 19).

12. Anayasa'nın 38. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere suçta ve cezada kanunilik ilkesi, kanun koyucunun açık suç hükmü koymasına yani fiili bildirmeden suç konusunu gösterip bunun yaptırımını belirtmesine engel değildir. Öğretide suçun cezasını ve konusunu açıkça tanımlamış olmasına rağmen suça vücut verecek somut fiilin ne olduğunu belirtmeyerek bunu idareye bırakan kanun hükümlerine *çerçeve kanun* veya *açık ceza hükmü* denilmektedir. Bu tür hükümlere, zamanın gereklerine göre sık sık farklı tedbirlerin alınmasına veya alınan tedbirlerin kaldırılmasına lüzum görülen hâllerde, yasama organının yapısı bakımından ağır işlemesi ve günlük olayları izleyerek zamanında gerekli tedbirleri almasının güçlüğü nedeniyle birçok çağdaş hukuk düzeninde yer verildiği görülmektedir. Anayasa Mahkemesinin birçok kararında da açık ceza hükmü düzenlemelerinin suç ve cezada kanunilik ilkesine aykırı olmadığı belirtilmiştir (AYM, E.2011/64, K.2012/168, 1/11/2012; E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, § 182; E.2019/110, K.2021/85, 11/11/2021, § 21; E.2023/129, K.2023/206, 30/11/2023, § 17; E.2023/140, K.2024/81, 14/3/2024, § 13; E.2024/163, K.2025/41, 11/2/2025, §§ 25, 26).

13. Bununla beraber *açık ceza hükmü*nün Anayasa'nın 38. maddesine aykırı olmaması için suç konusunun ve yaptırımının tereddüde yer vermeyecek şekilde kanunda açıkça belirtilmesi ve kişilerin belirlenen somut suç fiilini önceden bilmelerini sağlayacak kanuni güvencenin sağlanması gerekir. Ancak bu şekilde suçu belirleyen kuralın erişilebilir ve öngörülebilir olması sağlanabilir. Aksi takdirde kişilerin yasaklanmış olan fiilleri önceden bilmeleri ve kendi hareketlerini buna göre ayarlamaları mümkün olmayacak ve ceza sorumluluğu bireylerin bilinçli tercihlerine bağlanmayarak birey özgürlüğünün güvence altına alınması imkânı önemli ölçüde ortadan kaldırılmış olacaktır (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, § 182).

14. Açık ceza hükümlerinin Anayasa'ya uygunluk denetiminde bu tür düzenlemelerin suçta ve cezada kanunilik ilkesine kategorik olarak aykırılık teşkil etmediği, ancak anayasal güvenceler çerçevesinde bir denetime tabi tutulmaları gerektiği açıktır. Bu kapsamda incelemenin bireylerin temel hak ve özgürlüklerini güvence altına alan hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak belirli ve öngörülebilir ölçütler çerçevesinde yapılması zorunludur (AYM, E.2025/269, K.2026/72, 26/3/2026, § 17).

15. Bu bağlamda ilk olarak açık ceza hükmüyle düzenlenen alanın niteliği incelenmeli, düzenlemenin sık değişen, teknik ve uzmanlık gerektiren dinamik bir alana ilişkin olup olmadığı belirlenmelidir. Zira yasama organının yapısı gereği ağır işlemesi ve değişen koşullara süratle uyum sağlama güçlüğü karşısında bu tür alanlarda ayrıntılı düzenlemelerin idareye bırakılması zorunlu hâle gelebilmektedir. Ancak bu durum açık ceza hükmüne başvurulmasını olağan değil istisnai bir yöntem hâline getirmektedir. Dolayısıyla söz konusu alanın gerçekten dinamik ve teknik bir nitelik taşıyıp taşımadığı ortaya

konulmadan açık ceza hükmüne başvurulması, suçta ve cezada kanunilik ilkesinin zedelenmesi sonucunu doğurabilecektir (AYM, E.2025/269, K.2026/72, 26/3/2026, § 18).

16. İkinci olarak suçun konusu ile yaptırımın kanunda yeterli açıklıkta ve tereddüde yer vermeyecek şekilde belirlenip belirlenmediği değerlendirilmelidir. Bu çerçevede kanunun ikincil düzenlemelere bırakılan alanın kapsam ve sınırlarını belirleyen çerçeve hükümler içerip içermediği incelenmelidir. Özellikle idareye verilen yetkinin yalnızca teknik ayrıntıları ve somut fiilleri belirlemeyle sınırlı olup olmadığı ya da bunun ötesine geçerek hangi fiillerin yaptırıma tabi tutulacağına ilişkin geniş ve sınırları belirsiz bir takdir alanı tanıyıp tanımadığı gözetilmelidir. İdareye suça konu fiilleri belirleme yetkisinin yanı sıra bu fiillerden hangilerinin yaptırıma tabi tutulacağını tayin etme yönünde bir takdir alanı tanınması hâlinde yaptırıma bağlanan fiillerin kanunla yeterli açıklık ve kesinlikte belirlenmiş olduğundan söz edilemez. Bu durumda hangi eylemlerin hukuki yaptırıma konu olacağının kanun düzeyinde öngörülebilir bir çerçevede ortaya konulmaması nedeniyle bireylerin davranışlarını buna göre yönlendirmeleri mümkün olmayacaktır. Bu ise suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ayrılmaz unsurları olan belirlilik ve öngörülebilirlik güvencelerini zedeler. Buna karşılık ikincil düzenlemelere bırakılan alanın kapsam ve sınırlarının kanunun diğer hükümleriyle belirlenmiş olması ve bu suretle idareye tanınan yetkinin çerçevesinin çizilmesi hâlinde açık ceza hükmünün anılan nedenle tek başına Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna ulaşılamaz (AYM, E.2025/269, K.2026/72, 26/3/2026, § 19).

17. Son olarak kanunun atıfta bulunduğu ikincil düzenlemelerde yer alan somut fiillerin ilgililer tarafından önceden bilinebilir olmasını sağlayacak güvencelerin bulunup bulunmadığı incelenmelidir. Bu bağlamda söz konusu düzenlemelerin Resmî Gazete'de yayımlanması, ilan edilmesi, duyurulması veya ilgililere başka yollarla bildirilmesi gibi mekanizmalarla erişilebilir kılınıp kılınmadığı gözetilmelidir. Zira bireylerin hangi fiillerin yasaklandığını önceden bilmesi ve davranışlarını buna göre yönlendirebilmesi, suçta ve cezada kanunilik ilkesinin temel unsurlarından biridir. İkincil düzenlemelerin ilgililerin bilgisine sunulmasını güvence altına alan herhangi bir mekanizmanın öngörülmemesi hâlinde düzenlemelerin öngörülebilir ve erişilebilir olduğu söylenemez. Bu durum da suçta ve cezada kanunilik ilkesiyle bağdaşmayacaktır (AYM, E.2025/269, K.2026/72, 26/3/2026, § 20).

18. Kuralda idari yaptırıma konu fiiller 1705 sayılı Kanun uyarınca Resmî Gazete'de yayımlanan hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket etmek olarak belirlenmiştir. Söz konusu alanların ticari hayatın değişken ve dinamik yapısıyla, ekonomik gelişmelerle ve teknik düzenlemelerle doğrudan ilişkili olduğu gözetildiğinde kuralda düzenlenen kabahatin değişen koşullara göre ayrıntılı düzenlemeler yapılmasını gerektiren teknik alanlara ilişkin olduğu açıktır.

19. Anılan Kanun'un 6. maddesinin "*Bu Kanun uyarınca ilgili Bakanlıkça alınan kararlara ve düzenlemelere aykırı hareket edenlere, tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın, beşyüz Türk Lirasından yirmibin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.*" şeklindeki birinci fıkrası Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E.2023/140, K.2024/81 sayılı kararıyla iptal edilmiş; bu karar 14/6/2024 tarihli ve 32576 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

20. Söz konusu kararda anılan fıkranın da yer aldığı Kanun'da veya başka bir kanunda Bakanlığın ticarette tağşişin önlenmesi, ihracatın denetlenmesi ve korunmasına ilişkin olarak yapabileceği düzenlemelerin kapsamına ve koşullarına dair herhangi bir hüküm bulunmadığı tespit edilmiştir. Bakanlığın ticarette tağşişin önlenmesi, ihracatın denetlenmesi ve korunmasına yönelik olarak yapacağı ve yaptırıma konu olacak düzenlemelere ilişkin açık ve belirgin bir alan çizilmediği, böylece idareye sınırları belirli olmayan bir düzenleme yetkisi verildiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla fıkrayla temel hak ve özgürlüklere ilişkin bir alanda, doğrudan ikincil düzenlemeler vasıtasıyla idare tarafından kurallar konulmasına imkân tanındığı, idari cezaların düzenlenmesi bakımından idarenin keyfî uygulamalarını önleyici, objektif nitelikte herhangi bir çerçeve hüküm getirilmediği gerekçesiyle fıkranın Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (AYM, E.2023/140, K.2024/81, 14/3/2024, §§ 18-20).

21. Dava konusu kural, anılan iptal kararı üzerine ihdas edilmiştir. Kuralda yaptırıma konu olacak düzenleyici işlemlerin konuları belirlenmiş ve söz konusu işlemlerin Resmî Gazete'de yayımlanması şartı getirilmiştir. Böylelikle kuralla hangi fiil ve davranışların idari yaptırıma konu teşkil ettiğinin önceden erişilebilir ve öngörülebilir biçimde ortaya konulması amaçlanmıştır.

22. Bununla birlikte kuralın da yer aldığı Kanun'da veya başka bir kanunda yaptırıma konu fiillere ilişkin olarak idarenin düzenleme yapma yetkisinin kapsamına ve şartlarına dair herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

23. Bu itibarla kuralda belirtilen düzenlemelere ilişkin açık ve belirgin bir alan çizilmemiş, idareye sınırları belirli olmayan bir düzenleme yetkisi verilerek temel hak ve özgürlüklere ilişkin bir alanda doğrudan ikincil düzenlemeler vasıtasıyla idare tarafından kurallar konulmasına imkân tanınmıştır. Başka bir ifadeyle kuralda öngörülen idari cezaların düzenlenmesi bakımından idarenin keyfî uygulamalarını önleyici, objektif nitelikte herhangi bir *çerçeve hüküm* getirilmemiştir. Dolayısıyla kuralın hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ile suç ve cezaların kanuniliği ilkeleriyle bağdaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

24. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 90. ve 153. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

B. Kanun'un 6. Maddesiyle 278 Sayılı Kanun'un 17. Maddesinin İkinci Fıkrasının Yeniden Düzenlenen İkinci Cümlesinde Yer Alan "...*Yönetim Kurulu*..." İbarelerinin, Üçüncü Cümlesinde Yer Alan "...*Yönetim Kurulunca*..." İbaresinin ve Dördüncü Cümlesinin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

25. 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (4) numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların

Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) Kırk Birinci Bölümü'nde yer alan 582 ila 597. maddelerinde Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun (TÜBİTAK) kuruluş ve teşkilatı ile görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

26. CBK'nın 582. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Türkiye'nin rekabet gücünü ve refahını artırmak, sürekli kılmak için toplumun her kesimi ve ilgili kurumlarla iş birliği içinde ulusal öncelikler doğrultusunda bilim ve teknoloji politikaları hakkında çalışmak, bunları gerçekleştirecek altyapının ve araçların oluşturulmasına katkı sağlamak, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini özendirmek, desteklemek, koordine etmek, yürütmek, bilim ve teknoloji kültürünün geliştirilmesinde öncülük yapmak amacıyla kurulan TÜBİTAK'ın tüzel kişiliğe, idari ve mali özerkliğe sahip, Bakanlıkla ilgili ve özel bütçeli bir kurum olduğu belirtilmiştir.

27. 278 sayılı Kanun'un 13 ila 23. maddelerinde TÜBİTAK'a tanınan kamu gücü ayrıcalıkları düzenlenmiştir. Bu kapsamda anılan Kanun'un 13. maddesinde TÜBİTAK'a yapılacak her türlü bağışın vergi, resim ve harçtan muaf olduğu; 14. ve 15. maddelerinde TÜBİTAK'ın bazı vergi, harç ve ücretlerden istisna tutulduğu; 16. maddesinde TÜBİTAK tarafından kaynak aktarılan 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan proje yürütücüsünün kamu idareleri ve bu idarelerde görevli kişilerden olması hâlinde bunlara aktarılan tutarlarla ilgili harcamaların 5018 sayılı Kanun'a göre denetleneceği; 20. maddesinde TÜBİTAK'a ait malların devlet malı hükmünde olduğu; 23. maddesinde de TÜBİTAK'ın yapacağı araştırma ve incelemeler için hiçbir ilmühaber, ruhsatname veya imtiyaz alma zorunluluğunun bulunmadığı belirtilmiştir.

28. TÜBİTAK'ın anılan CBK ile kurulmuş olması ve açıklanan kamusal ayrıcalıklarla donatılmış olması hususları birlikte değerlendirildiğinde haiz olduğu tüzel kişiliğin niteliğinin kamu tüzel kişiliği olduğu sonucuna varılmıştır (AYM E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 208).

29. CBK'nın "*Personel*" başlıklı 592. maddesinin (1) numaralı fıkrasında TÜBİTAK'ta 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) ek 25. ve ek 26. maddelerine göre yerli veya yabancı geçici süreli anlaşmalı araştırıcı ve danışman çalıştırılabileceği, (2) numaralı fıkrasında anılan KHK'nın ek 28. maddesine göre iş mevzuatı çerçevesinde personel istihdam edilebileceği hükme bağlanmıştır.

30. KHK'nın ek 25. maddesinde hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenlerin kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici görevlendirilebileceği, ek 26. maddesinde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici nitelikteki işlerde yerli veya yabancı personelin tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilebileceği düzenlenmiştir. KHK'nın ek 28. maddesinde ise 657 sayılı Kanun'a tabi personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarından teşkilatlanmalarına ilişkin CBK'larda öngörülenlere ait hizmetlerin iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen personel eliyle yürütüleceği belirtilmiştir.

2. Anlam ve Kapsam

31. 278 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasında TÜBİTAK başkanının, danışmanlarının, araştırmacılarının, yöneticilerinin ve her türlü personelinin özel hukuk hükümlerine tabi oldukları; bu kimseler hakkında 3/7/1939 tarihli ve 3659 sayılı Bankalar ve Devlet Müesseseleri Memurları Aylıklarının Tevhid ve Teadülü Hakkında Kanun ile açıkça hüküm konulmadıkça bunun yerine geçecek kanun hükümlerinin uygulanmayacağı öngörülmüştür.

32. Anılan maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde TÜBİTAK'ın ihtiyaca uygun kuruluş ve kadro statülerinin düzenlenmesinde serbest olduğu; ikinci cümlesinde diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olunmaksızın toplu iş sözleşmesi kapsamında bulunanlar dışındaki TÜBİTAK personeline ödenecek aylık net ücretin toplu iş sözleşmesi kapsamındaki personele ödenen ve TÜBİTAK Yönetim Kurulu (Yönetim Kurulu) tarafından referans olarak belirlenen göreve karşılık gelen pozisyona yapılan ödemelerin iki katını, TÜBİTAK'ta görevlendirilen (278 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca) kişilere yapılacak aylık net ödemenin ise toplu iş sözleşmesi kapsamındaki personele ödenen ve Yönetim Kurulu tarafından referans olarak belirlenen göreve karşılık gelen pozisyona yapılan ödemeleri geçmemek üzere Yönetim Kurulu tarafından belirleneceği belirtilmiştir. Söz konusu cümlede yer alan "...*Yönetim Kurulu*..." ibareleri dava konusu birinci, ikinci ve üçüncü kuralı oluşturmaktadır.

33. Anılan fıkranın üçüncü cümlesinde TÜBİTAK'ta görevlendirilecek hakem, izleyici, panelist, kurul ve komite üyeleri ile benzeri kişilere yapılacak net ödeme tutarının 40.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarın ve bir ayda yapılacak toplam net ödeme için 60.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 12. maddesi hariç diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın Yönetim Kurulunca belirleneceği ve doğrudan ilgililerine ödeneceği hükme bağlanmıştır. Söz konusu cümlede yer alan "...*Yönetim Kurulunca*..." ibaresi dava konusu bir diğer kuralı oluşturmaktadır.

34. Fıkranın dava konusu dördüncü cümlesinde ise Yönetim Kurulunun bu madde uyarınca yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye, ücretin bir kısmını performansa bağlamaya yetkili olduğu düzenlenmiştir.

35. Bu bağlamda kural uyarınca Yönetim Kurulunun, belirlenen sınırlar çerçevesinde toplu iş sözleşmesi kapsamında bulunanlar dışındaki kurum personelinin aylık net ücretini ve buna ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkili olduğu, söz konusu yetkinin KHK'nın ek 25., 26. ve 28. maddeleri uyarınca kurumlar arası geçici görevlendirmenin yanı sıra yerli veya yabancı sözleşmeli personel ile iş mevzuatına göre personel istihdamını da kapsadığı anlaşılmaktadır.

3. İptal Talebinin Gerekçesi

36. Dava dilekçesinde özetle; toplu iş sözleşmesi kapsamı dışındaki TÜBİTAK personeline ve TÜBİTAK'ta görevlendirilen kişilere ödenecek ücretin genel çerçevesinin

yasayla açık, net ve anlaşılabilir bir şekilde belirlenmesi gerektiği hâlde dava konusu kurallarla Yönetim Kuruluna söz konusu ücretin belirlenmesi hususunda sınırsız bir takdir yetkisinin tanındığı, bu durumun keyfî uygulamalara neden olacağı, kuralların yer aldığı maddede öngörülen ölçütlerin bu konuda yeterli olmadığı, dolayısıyla kuralların hukuki güvenlik, öngörülebilirlik ve belirlilik ilkeleriyle çeliştiği gibi yasama yetkisinin devredilmezliği, idarenin kanuniliği ve kamu görevlilerinin özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi ilkeleriyle de bağdaşmadığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 7., 123. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

4. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. İkinci Cümlede Yer Alan "...*Yönetim Kurulu*..." İbareleri ve Üçüncü Cümlede Yer Alan "...*Yönetim Kurulunca*..." İbaresi

37. Kuralların da yer aldığı cümlelerde personele ödenecek aylık net ücretin veya ödemenin üst sınırının belirlendiği, gösterilen sınırlar içinde Yönetim Kurulu tarafından ücret veya ödemenin belirlenmesine ilişkin hükümlerin herhangi bir tereddüde yer bırakmayacak şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralların belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu ve kanunilik şartını taşıdığı anlaşılmaktadır.

38. Hukuk devleti ilkesi gereğince kanunlar kamu yararı amacıyla çıkarılır. Anayasa Mahkemesinin kararlarına göre kamu yararı genel bir ifadeyle bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Kanunun amaç ögesi bakımından Anayasa'ya uygun sayılabilmesi için çıkarılmasında kamu yararı dışında bir amacın gözetilmemiş olması gerekir. Kanunun kamu yararı dışında bir amaçla yalnız özel çıkarlar için veya yalnızca belirli kişilerin yararına olarak çıkarılmış olduğu açıkça anlaşılabiliyorsa amaç unsuru bakımından Anayasa'ya aykırılık söz konusudur (AYM, E.2026/10, K.2026/111, 13/5/2026, § 20; E.2025/248, K.2026/109, 13/5/2026, § 24; E.2026/71, K.2026/148, 25/6/2026, § 14).

39. Kurallarla personele ödenecek ücretin belirlenmesi konusunda Yönetim Kuruluna takdir yetkisi verilmesinin TÜBİTAK'ın faaliyet alanının teknik ve dinamik yapısı nedeniyle ücret politikasında esneklik sağlanarak nitelikli personelin söz konusu kuruma kazandırılmasına ve kurum personelinin verimliliğinin artırılarak kamu hizmetinin etkin bir şekilde yürütülmesinin sağlanmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralların kamu yararı dışında bir amaca yönelik olarak ihdas edildiği söylenemez.

40. Bu itibarla personele ödenecek aylık net ücretin gösterilen sınırlar içinde Yönetim Kurulu tarafından belirleneceğini öngören kuralların belirli ve öngörülebilir nitelikte olduğu ve kamu yararı amacıyla ihdas edildiği, dolayısıyla hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayan bir yönünün bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

41. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüşse de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 7. ve 123. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralların Anayasa'nın 128. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

ii. Dördüncü Cümle

42. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri yönünden incelenmiştir.

43. Anayasa'nın 35. maddesinde "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.*" denilmektedir. Mülkiyet hakkı ekonomik değer ifade eden ve değeri parayla ölçülebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır. Bu bağlamda mülkiyet hakkı, maddi varlığı bulunan taşınır ve taşınmaz mal varlığını kapsadığı gibi maddi bir varlığı bulunmayan hak ve alacakları da içermektedir (AYM, E.2024/8, K.2024/126, 27/6/2024, §§ 10, 11).

44. Mülkiyet hakkı, kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların öngördüğü sınırlamalara uymak koşuluyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve ondan tasarruf etme imkânı veren bir haktır (AYM, E.2022/128, K.2023/136, 26/7/2023, § 18; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 32). Bu bağlamda malikin mülkünü kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması veya mülkünden yoksun bırakılması mülkiyet hakkına sınırlama oluşturur (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan* [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53).

45. TÜBİTAK personeline ödenecek net ücretin belirlenmesine ilişkin hususun mülkiyet hakkı kapsamında olduğu açıktır. Söz konusu ücretin maddede öngörülen sınırlar çerçevesinde Yönetim Kurulu tarafından belirlenmesinin öngörülmesiyle mülkiyet hakkına sınırlama getirildiği anlaşılmaktadır.

46. Mülkiyet hakkına sınırlama getirilirken temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Anayasa'nın anılan maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" denilmektedir. Buna göre mülkiyet hakkına sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

47. Anayasa'nın anılan hükmü uyarınca mülkiyet hakkına yönelik sınırlamalarda dikkate alınacak öncelikli ölçüt, sınırlamanın kanunla yapılmasıdır. Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı gibi temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemiş olması gerekir.

48. Temel hakları sınırlayan bir kanunun bu niteliklere sahip olması Anayasa'nın 7. maddesiyle güvenceye alınan yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesinin de bir gereğidir.

Nitekim türevsel nitelikteki düzenleyici işlemler bakımından yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle temel ilkeleri belirlenmeksizin ve çerçevesi çizilmeksizin yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir kanun hükmü ile sınırsız, belirsiz, geniş bir alanın yürütmenin düzenlemesine bırakılması Anayasa'nın belirtilen maddesine aykırılık oluşturur (AYM, E.2011/42, K.2013/60, 9/5/2013; E.2019/36, K.2021/15, 4/3/2021, § 57; E.2022/81, K.2023/153, 13/9/2023, § 76). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 7. maddesinde güvenceye alınan yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

49. Kuralın da yer aldığı maddede yapılacak ödemelerin üst sınırının ne şekilde belirleneceğinin ve bu sınırın altında olmak kaydıyla ödemelerin hangi merci tarafından tayin edileceğinin herhangi bir tereddüde yer bırakmayacak biçimde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu, bu yönüyle kanunilik şartını taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

50. Öte yandan Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun olması gerekir. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla sınırlanabileceği öngörülmüştür.

51. Yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ve ücretin bir kısmının performansa bağlanması konusunda Yönetim Kuruluna takdir yetkisi veren kuralın Kurumun faaliyet alanının teknik ve dinamik yapısı nedeniyle ücret politikasında esneklik sağlanarak nitelikli personelin Kuruma kazandırılması ve böylelikle Kurumda görev yapan personelin verimliliğinin artırılarak kamu hizmetinin etkin bir şekilde yürütülmesinin sağlanmasına yönelik olduğu, dolayısıyla kuralla öngörülen sınırlamanın anayasal açıdan meşru bir amaç taşıdığı anlaşılmaktadır.

52. Mülkiyet hakkına yönelik sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca aynı zamanda ölçülü olması gerekir. Anayasa'nın 13. maddesinde güvence altına alınan *ölçülülük* ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın amaca ulaşmaya elverişli olmasını, *gereklilik* amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

53. Kurumda görevlendirilen personelin verimliliğinin artırılması ve nitelikli iş gücünün temin edilmesine imkân sağlayan kuralın kanun koyucunun bu konuda takdir yetkisinin de bulunduğu gözetildiğinde meşru amaca ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

54. Kurum bünyesinde çalışan veya görevlendirilen personele 278 sayılı Kanun'un 17. maddesi kapsamında yapılacak ödemelerin üst sınırının kuralın da yer aldığı fıkrada belirlendiği gözetildiğinde bu ödemelerin anılan maddede yer alan sınırlar içinde Yönetim Kurulu tarafından belirlenmesini öngören ve ücretin bir kısmının performansa bağlı kılınmasına imkân tanıyan kuralla ulaşılmak istenen kamu yararı ile mülkiyet hakkına ilişkin

kişisel yarar arasında bulunması gereken makul dengenin sağlandığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralla mülkiyet hakkına getirilen sınırlamanın ölçülü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

55. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2., 7., 123. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2., 7., 123. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

C. Kanun'un 9. Maddesiyle 3624 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek 2. Maddede Yer Alan "*...bilgi ve verileri...*" İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

56. CBK'nın On Sekizinci Bölümü'nde yer alan 224 ila 236. maddelerinde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının (KOSGEB) kuruluşu, teşkilatı, görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Anılan CBK'nın 224. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında küçük ve orta ölçekli işletmelerin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek amacıyla KOSGEB'in kurulduğu; (2) numaralı fıkrasında KOSGEB'in Bakanlık ile ilgili tüzel kişiliğe sahip özel bütçeli bir kamu kuruluşu olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla KOSGEB'in bir kamu tüzel kişisi olduğu anlaşılmaktadır (AYM, E.2020/48, K.2023/11, 25/1/2023, § 38).

57. 3624 sayılı Kanun'un ek 2. maddesinde KOSGEB'in, işletmelere ve girişimcilere yönelik olarak belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait KOSGEB'in görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve verileri ilgili mevzuatı çerçevesinde almaya ve analiz etmeye, raporlamaya, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmaya yetkili olduğu düzenlenmiştir. Anılan maddede yer alan "*...bilgi ve verileri...*" ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

58. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla KOSGEB tarafından alınması, analiz edilmesi, raporlanması, paylaşılması öngörülen işletme ve girişimcilere ait bilgi ve verilerin kişisel veri olduğu, kişisel verilerin özel hayatın gizliliği hakkı kapsamında korunması gerektiği, kuralda söz konusu bilgi ve verilerin ne olduğu, kaydedilme usulü, muhafaza süresi, imha süreci, amacı dışında kullanılmaması, siber güvenliğinin sağlanması ve keyfî müdahalenin önlenmesi gibi konularda yeterli hukuki güvencelere yer verilmediği, 4/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun bu konuda söz konusu güvenceyi sağlamayacağı, kural kapsamında elde edilen kişisel verilerle ilgili kanuni çerçevenin de çizilmediği, ayrıca bu durumun kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin taraf

olunan uluslararası sözleşmelerle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 13., 20. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

59. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesi yönünden de incelenmiştir.

60. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmiş; üçüncü fıkrasında da "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*" denilerek kişisel verilerin korunması özel hayatın gizliliğinin korunması kapsamında güvenceye kavuşturulmuştur.

61. Anayasa'nın anılan maddesinde 7/5/2010 tarihli ve 5982 sayılı Kanun'la yapılan değişikliğe ilişkin madde gerekçesinde "*Anayasada kişisel verilerin korunmasına yönelik dolaylı hükümler bulunmakla birlikte yeterli değildir. Mukayeseli hukukta ve tarafı olduğumuz uluslararası belgelerde de kişisel verilerin korunması önemle vurgulanmaktadır./ Maddeyle, herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, anayasal bir hak olarak teminat altına alınmaktadır. Bu bağlamda, bireylerin kendilerini ilgilendiren kişisel veriler üzerinde hangi hak ve yetkilere sahip olduğu ve kişisel verilerin hangi hallerde işlenebileceği hükme bağlanırken, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği öngörülmektedir.*" denilmiştir.

62. Söz konusu gerekçe gözetildiğinde anayasa koyucunun kişisel verilerin korunmasını istemeyi Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında güvence altına almakla birlikte bu güvenceyi "*bireylerin kendilerini ilgilendiren kişisel veriler*" demek suretiyle gerçek kişiler bakımından mümkün kıldığı görülmektedir.

63. Nitekim Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Olarak Gerçek Kişilerin Korunması ve Bu Verilerin Serbest Dolaşımı Hakkında 27/4/2016 Tarihli ve 2016/679 Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tüzüğü (Genel Veri Koruma Tüzüğü) ile Elektronik İletişim Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Mahremiyetin Korunması Hakkındaki 12/7/2002 tarihli ve 2002/58/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi'nde tüzel kişilerin kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı kapsamında olduğuna ilişkin bir kabul yapılmamıştır. Benzer olarak Avrupa Konseyinin 18/5/2018 tarihli Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Olarak Bireylerin Korunmasına Yönelik Sözleşme'yi (108 sayılı Sözleşme) Modernize Eden Sözleşme ile 12/5/2022 tarihli Gelişmiş İşbirliği ve Elektronik Delillerin İfşasına İlişkin Siber Suçlar Sözleşmesi İkinci Ek Protokolü'nde yer alan kişisel veri tanımlamalarında gerçek kişilere ilişkin bilgilerin kapsama alındığı anlaşılmaktadır (AYM, E.2024/113, K.2025/177, 10/9/2025, § 13).

64. Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği üzere "*...adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler...*" kişisel veri olarak kabul edilmektedir (AYM, E.2013/122, K.2014/74, 9/4/2014; E.2014/74, K.2014/201, 25/12/2014; E.2014/180, K.2015/30, 19/3/2015; E.2015/32, K.2015/102, 12/11/2015, § 9; E.2022/32, K.2025/67, 6/3/2025, § 69; E.2025/141, K.2025/274, 25/12/2025, § 18)

65. Anayasa'nın anılan maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı yönünden inceleme yapılabilmesi için öncelikle anılan hak kapsamında korunması gerekli bir kişisel verinin olup olmadığı belirlenmelidir.

66. Dava konusu kuralda belirtilen işletmelere ve girişimcilere yönelik olarak belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere KOSGEB'in görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve verilerin gerçek kişileri doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan kişisel verileri de içerebileceği açıktır. Dolayısıyla kuralla kişisel veri içeren bilgi ve verilerin KOSGEB tarafından toplanmasına imkân sağlanmak suretiyle kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sınırlama getirilmektedir.

67. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebeplerine, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması gerekir.

68. Ayrıca Anayasa'nın 20. maddesi uyarınca kişisel veriler ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Buna göre Anayasa'nın 13. ve 20. maddeleri uyarınca kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının da kişinin açık rızasının bulunduğu durumların haricinde ancak kanunla sınırlanabilmesi mümkündür. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını sınırlamaya yönelik kanuni bir düzenlemenin şeklen var olması da yeterli olmayıp kuralın keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olması gerekir.

69. 3624 sayılı Kanun'un ve CBK'nın ilgili hükümlerinde KOSGEB'in görev ve yetkisinin, kuralda da KOSGEB'in talep edebileceği kişisel veri niteliğindeki bilgilerin kapsamının açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu, bu yönüyle kanunilik şartını taşıdığı anlaşılmaktadır.

70. Anayasa'nın 20. maddesinde kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hakların da hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırlarının bulunduğu kabul edilmektedir. Öte yandan Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevler, özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir (AYM, E.2020/47, K.2023/36, 22/2/2023, § 67).

71. Kural uyarınca elde edilecek bilgi ve verilerden işletmelere ve girişimcilere yönelik olarak belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmasının ve bu surette sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesinin hedeflendiği, dolayısıyla kuralın anayasal anlamda meşru bir amacının bulunduğu anlaşılmaktadır.

72. Kural kapsamında işletmelere ve girişimcilere sağlanan destek politikalarının belirlenmesi ve sunulan hizmetlerin etkin şekilde temin edilmesi amacıyla getirilen sınırlamanın zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamaya yönelik olmadığı söylenemez. Dolayısıyla kuralın demokratik toplum düzeninin gerekleriyle çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

73. Kuralla KOSGEB'in görev alanına giren konularda gerçek kişilerin kişisel veri niteliğindeki bilgilerinin toplanmasına imkân tanınmasının bu alanda sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli ve düşük maliyetle yerine getirilmesine katkı sunacağı gözetildiğinde kuralın anılan meşru amaca ulaşma bakımından elverişli olduğu açıktır.

74. Öte yandan kanun koyucunun, bu alanda başvuracağı tedbirleri belirleme konusundaki geniş takdir yetkisi dikkate alındığında kuralda öngörülen tedbirden daha hafif sınırlama aracını seçme yükümlülüğünün bulunduğu söylenemez. Dolayısıyla kuralın meşru amaca ulaşma bakımından gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

75. Orantılılık bakımından yapılacak değerlendirmede ise kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına getirilen sınırlamanın sınırlama amacına uygun ve orantılı bir şekilde kullanılmasını sağlayacak yasal güvencelere yer verilip verilmediği ve böylelikle hak ile meşru amaç arasındaki makul dengenin kurulup kurulmadığının değerlendirilmesi gerekir.

76. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi daha önce verdiği kararlarda, kişisel verileri işleyen tüm gerçek ve tüzel kişilerin 6698 sayılı Kanun kapsamında olduğundan hareketle incelenen kanunda özel bir düzenleme yer almasa dahi anılan Kanun'daki genel hükümlerin kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı yönünden gerekli güvenceleri karşıladığını belirtmiştir (bkz. AYM, E.2021/84, K.2022/117, 13/10/2022, §§ 65-73; E.2020/67, K.2022/139, 9/11/2022, §§ 54-59; E.2021/28, K.2024/11, 18/1/2024, § 15).

77. Kanun'un 28. maddesinde bu Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı hâller sayılmış olup kuralda düzenlenen veri ve bilgilerin istisna sayılan hâller kapsamında yer almadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Kanun hükümlerinin KOSGEB tarafından temin edilebilecek gerçek kişilere ait veri ve bilgiler bakımından da geçerli olduğu hususunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

78. Bu itibarla kural kapsamında KOSGEB'e, görev alanına giren konulara ilişkin olarak kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden gerçek kişilere ait bilgi ve verileri ilgili mevzuatı çerçevesinde alma ve analiz etme, raporlama, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşma hususunda yetki tanınması suretiyle kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına getirilen sınırlamada kişilere yüklenen külfet ile elde edilmek istenen kamusal yarar

arasındaki makul dengenin bozulmadığı, dolayısıyla sınırlamanın ölçülü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

79. Öte yandan kural gerçek kişilerin yanında tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait KOSGEB'in görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve verilerin alınmasına, analiz edilmesine ve paylaşılmasına da imkân tanımak suretiyle bunların işletme ruhsatı, mesleki unvan, ticari sır, fikrî hak ya da müşteri çevresi gibi ekonomik değeri bulunan varlıklara ilişkin veri ve belgeyi temin etme yetkisi vermektedir. Bu durumda kuralın tüzel kişiler bakımından mülkiyet hakkına yönelik bir sınırlama öngördüğü anlaşılmaktadır (benzer yönde değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2024/125, K.2025/178, 10/9/2025, § 132; E.2024/113, K.2025/177, 10/9/2025, § 32; E.2025/103, K.2025/250, 11/12/2025, § 32; E.2025/5, K.2026/68, 26/3/2026, § 56).

80. Kuralla ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı kapsamında kanunilik, meşru amaç, elverişlilik ve gereklilik ilkeleri yönünden açıklanan gerekçeler tüzel kişiler bakımından mülkiyet hakkı yönünden de geçerlidir.

81. Bununla birlikte gerek 3624 sayılı Kanun'da gerekse başka bir kanunda kural kapsamında KOSGEB tarafından elde edilen, tüzel kişilere ait veri ve bilgilerin kullanılmasına ve saklanmasına ilişkin temel ilke ve esasların belirlenmediği, bu veri ve bilgilerin ne suretle ve ne kadar süreyle saklanacağına, ilgili tüzel kişilerin, söz konusu veri ve bilgilerin talep edilmesine itiraz etme imkânının olup olmadığına, veri ve bilgilerin bir süre sonra silinip silinmeyeceğine, silinecekse bu sırada izlenecek usulün ne olduğuna ilişkin herhangi bir güvenceye yer verilmediği anlaşılmaktadır. Kural uyarınca elde edilen veri ve bilgilerin gizliliğinin korunması ile amacı dışında kullanılmasını önleyecek yasal güvenceler öngörülmediği gibi, bu veri ve bilgilerin kötüye kullanılıp kullanılmadığını denetleyecek mekanizmalarla -özellikle keyfiliğe karşı denetim ve uygulanacak yaptırımlarla- ilgili yeterli güvenceler de tesis edilmemiştir.

82. Bu itibarla tüzel kişilere ait bilgi ve verilerin ilgili mevzuat çerçevesinde alınmasını, analiz edilmesini, raporlanmasını, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşılmasını öngören kuralla mülkiyet hakkına getirilen sınırlamanın orantısız olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

83. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe farklı gerekçeyle katılmışlardır.

Ömer ÇINAR bu görüşe katılmamıştır.

Kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 90. maddesi yönünden incelenmemiştir.

Ç. Kanun'un 10. Maddesinin Birinci Fıkrasının (ç) Bendinin İncelenmesi

84. 3624 sayılı Kanun'un ek 2. maddesinde yer alan "*...bilgi ve verileri...*" ibaresinin iptali nedeniyle 7542 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin

uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle söz konusu bent 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmiş ve bu kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

85. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

86. 7542 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle 3624 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. maddede yer alan "*...bilgi ve verileri...*" ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan anılan maddenin kalan kısmı ile 7542 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptalleri gerekir.

V. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

87. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez."* denilmekte; 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmak suretiyle Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

88. 7542 sayılı Kanun'un;

- 1. maddesiyle 1705 sayılı Kanun'un 6. maddesinin yeniden düzenlenen birinci fıkrasının,

- 9. maddesiyle 3624 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. maddenin,

- 10. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin,

iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu kurallara ilişkin iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

VI. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

89. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

19/2/2025 tarihli ve 7542 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 1. 1. maddesiyle 10/6/1930 tarihli ve 1705 sayılı Ticarette Tağşişin Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesinin yeniden düzenlenen birinci fıkrasına,

2. 9. maddesiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu'na eklenen ek 2. maddede yer alan "...*bilgi ve verileri*..." ibaresine,

3. 10. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu fıkraya, bende ve ibareye ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

B. 6. maddesiyle 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 17. maddesinin ikinci fıkrasının yeniden düzenlenen;

1. İkinci cümlesinde yer alan "...*Yönetim Kurulu*..." ibarelerine,

2. Üçüncü cümlesinde yer alan "...*Yönetim Kurulunca*..." ibaresine,

3. Dördüncü cümlesine,

yönelik iptal talepleri 8/9/2026 tarihli ve E.2025/112, K.2026/193 sayılı kararla reddedildiğinden bu cümleye ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

8/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII. HÜKÜM

19/2/2025 tarihli ve 7542 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 1. maddesiyle 10/6/1930 tarihli ve 1705 sayılı Ticarette Tağşişin Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesinin yeniden düzenlenen birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 6. maddesiyle 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 17. maddesinin ikinci fıkrasının yeniden düzenlenen;

1. İkinci cümlesinde yer alan "... *Yönetim Kurulu*..." ibarelerinin,

2. Üçüncü cümlesinde yer alan "... *Yönetim Kurulunca*..." ibaresinin,

3. Dördüncü cümlesinin,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 9. maddesiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu'na eklenen;

1. Ek 2. maddede yer alan "...*bilgi ve verileri*..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Ek 2. maddenin kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

Ç. 10. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

8/9/2026 tarihinde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA	Basri BAĞCI	İrfan FİDAN
Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

Üye
Şaban KAZDAL

FARKLI GEREKÇE VE KARŞIOY

1. Mahkememiz, 7542 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle 3624 sayılı Kanun'a eklenen ek 2. maddede yer alan *"...bilgi ve verileri..."* ibaresinin ve 10. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin iptaline ve iptal hükümlerinin Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir. Çoğunluğun 3624 sayılı Kanuna eklenen ek 2. Maddede yer alan dava konusu *"...bilgi ve verileri..."* ibaresinin iptal kararına farklı gerekçeyle iştirak ediyor; bu kural ile 7542 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin iptaline ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girişinin dokuz ay ertelenmesine ise iştirak etmiyoruz. İptale ilişkin farklı gerekçemiz ile süre verilmesine karşı oy gerekçemiz aşağıda açıklanmıştır.

2. Dava konusu kuralla KOSGEB, işletmelere ve girişimcilere yönelik destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli biçimde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait, görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve verileri ilgili mevzuatı çerçevesinde almaya, analiz etmeye, raporlamaya ve gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmaya yetkili kılınmıştır.

3. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, bu alanlara dokunulamayacağı hükme bağlanmış; üçüncü fıkrasında ise kişisel verilerin korunması, özel hayatın gizliliğinin ayrılmaz bir güvencesi olarak düzenlenmiştir. Anılan fıkrada herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu, kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

4. Belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi kişisel veri niteliğindedir. Ad, soyadı ve kimlik bilgileri yanında çalışma, sağlık, mali durum, iletişim, işlem, performans ve sözleşme bilgileri de kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kıldığı ölçüde bu kapsamdadır.

5. Anayasa'nın 20. maddesinde özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkı ile kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının öznesi "herkes" olarak belirlenmiştir. Anayasa koyucu kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının öznesini gerçek kişilerle sınırlamamıştır. Temel hakların niteliğine uygun düştüğü ölçüde tüzel kişilerin de anayasal hak ve güvencelerden yararlanabileceği gözetildiğinde, maddede yer alan "herkes" kavramının tüzel kişileri de kapsadığının kabulü gerekir.

6. Kuşkusuz tüzel kişilerin özel hayatı ve verilerinin korunması, gerçek kişilerin insan haysiyetine dayanan mahremiyetinden farklı bir nitelik taşımaktadır. Bununla birlikte tüzel kişilerin ticari sırları, mali bilgileri, müşteri çevresi, iş stratejileri, fikrî hakları ve kurumsal karar alma süreçlerine ilişkin verileri; ekonomik özerkliklerinin, kurumsal güvenliklerinin ve faaliyetlerini dış müdahaleden uzak biçimde sürdürebilmelerinin bir parçasıdır. Bu nedenle tüzel kişilere ait söz konusu bilgi ve veriler de kurumsal mahremiyet kapsamında anayasal korumadan yararlanmalıdır.

7. Nitekim Mahkememiz, önceki kararlarında Anayasa'nın 20. maddesinde "herkes" ibaresinin kullanıldığını da gözeterek tüzel kişilere ilişkin verilerin anılan madde kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini kabul etmiştir (AYM, E.2020/67, K.2022/139, 9/11/2022, § 40; E.2020/103, K.2023/68, 5/4/2023, § 45). Dolayısıyla dava konusu kural kapsamında gerçek kişi girişimcilerin kişisel verilerinin yanı sıra tüzel kişi işletmelere ait ticari sır, mali bilgi, müşteri çevresi, iş stratejisi ve kurumsal faaliyet verilerinin de Anayasa'nın 20. maddesinin sağladığı güvencelerden yararlanması gerekir. Bu verilerin aynı zamanda ekonomik bir değer taşıması ve mülkiyet hakkıyla bağlantılı olması, Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında korunmalarına engel değildir.

8. Bunun yanı sıra dava konusu kural, gerçek kişilere ait kişisel veriler yönünden de sonuç doğurmaktadır. Kural kapsamındaki işletme ve girişimcilere ait bilgi ve verilerin bir kısmının, gerçek kişileri doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan kişisel veriler olduğu açıktır. Nitekim gerçek kişi girişimcilere ait kimlik, iletişim, mali durum ve faaliyet bilgileri ile işletmelerin çalışanlarına, müşterilerine, ortaklarına ve temsilcilerine ilişkin veriler bu kapsama girebilir. Kural, bu verilerin yalnızca KOSGEB tarafından alınmasına değil; analiz edilmesine, raporlanmasına ve kapsamı belirlenmemiş gerçek ve tüzel kişilerle paylaşılmasına da imkân vermektedir. Dolayısıyla kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına birden çok aşamada ve yoğun biçimde müdahale söz konusudur.

9. Düzenleme, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişileri bir yandan KOSGEB'in bilgi ve veri talebini karşılama, diğer yandan uhdesinde bulunan kişisel verileri koruma yükümlülüğü altında bırakmaktadır. Veri aktarımının kapsamı, yöntemi ve sınırları açık ve öngörülebilir bir kanuni çerçeveye bağlanmadığı takdirde bu kişiler, KOSGEB'in bilgi ve veri talebi ile kişisel verilerin korunmasına ilişkin yükümlülükler arasında hukuki bir belirsizlik ortaya çıkmaktadır.

10. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlükler yalnızca kanunla ve ölçülülük ilkesine uygun olarak sınırlanabilir. Anayasa'nın 20. maddesi uyarınca da kişisel verilerin işlenmesine ve aktarılmasına imkân veren kanuni düzenlemenin şeklen varlığı yeterli olmayıp kuralın keyfîliğe izin vermeyecek biçimde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir olması gerekir.

11. Mahkememizin yerleşik içtihadına göre kişisel verilerin korunması hakkını sınırlayan düzenlemelerde talep edilecek bilgi ve belgelerin kapsamı, bu verilerin hangi amaçla ve ne şekilde kullanılacağı, kimlerle paylaşılabileceği, muhafaza süresi ve imha usulü, ilgililerin veriler üzerindeki hakları ile yetkinin kötüye kullanılmasını önleyecek denetim mekanizmaları kanunla belirlenmelidir (AYM, E.2018/73, K.2019/65, 24/7/2019, § 171; E.2020/24, K.2021/39, 3/6/2021, § 48; E.2018/137, K.2022/86, 30/6/2022, § 796; *Fatih Saraman* [GK], B. No: 2014/7256, 27/2/2019, §§ 89, 90; *Turgut Duman*, B. No: 2014/15365, 29/5/2019, § 88).

12. Kuralda KOSGEB'in görev alanına ve veri işlemenin genel amaçlarına yer verilmiş ise de gerçek ve tüzel kişilere ait hangi bilgi ve veri kategorilerinin alınabileceği, verilerin analiz ve raporlama yöntemleri, ne kadar süre saklanacağı, paylaşım yapılabilecek gerçek ve tüzel kişilerin kimler olduğu, paylaşımın şartları ve sınırları ile verilerin sürenin sonunda silinip silinmeyeceği ve silme usulü düzenlenmemiştir. İlgililerin bilgilendirilmesi,

veriye erişmesi, düzeltme veya silme isteminde bulunması ile hukuka aykırı kullanıma karşı başvurabileceği yollar konusunda da kurala özgü yeterli güvencelere yer verilmemiştir.

13. Kuralda geçen "ilgili mevzuatı çerçevesinde" ibaresi ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin genel kanuni düzenlemelerin bulunması, dava konusu yetkinin doğurduğu belirsizliği tek başına gidermemektedir. Zira kişisel verilerin kamu gücü tarafından alınması, analiz edilmesi, raporlanması ve üçüncü kişilerle paylaşılması biçimindeki müdahalenin temel unsurları ile kapsam ve sınırları, müdahaleye doğrudan dayanak oluşturan kanunda gösterilmelidir. Özellikle verilerin herhangi bir ayrım yapılmaksızın "gerçek ve tüzel kişilerle" paylaşılabilmesine imkân veren geniş yetkinin sınırlarının idarenin uygulamasına bırakılması, kanunilik güvencesini etkisiz hâle getirmekte ve keyfî müdahale riskini artırmaktadır.

14. Düzenleme ayrıca belirlenen amaçlarla bağlantılı ve gerekli bilgi ve veriler ile bu amaçlar bakımından ilgisiz veya gereğinden fazla bilgi ve veriler arasında ayrım yapılmasını sağlayacak güvenceler içermemektedir. Veri minimizasyonunu sağlayan açık ölçütlere yer verilmemesi ve paylaşım yapılabilecek kişilerin sınırlandırılmaması, müdahaleyi ulaşılmak istenen kamusal amacın gerektirdiği ölçünün ötesine taşımaktadır.

15. Bu itibarla gerçek ve tüzel kişilere ait Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında korunan bilgi ve verilerin alınması, analiz edilmesi, raporlanması, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşılması, saklanması ve gerektiğinde imha edilmesine ilişkin temel güvenceler kanunla belirlenmeksizin KOSGEB'e geniş bir yetki tanıyan kural, Anayasa'nın 13. ve 20. maddeleriyle bağdaşmamaktadır. Kuralın iptaline bu farklı gerekçeyle katılıyoruz.

16. Bununla birlikte çoğunluk, iptal hükmünün Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir. İptal sonucuna katılmakla birlikte yürürlüğün ertelenmesine iştirak etmemiz mümkün olmamıştır.

17. Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının yürürlüğe girişini erteleme yetkisi Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenmiştir. Anılan hükümde iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihin ayrıca kararlaştırılabileceği ve bu sürenin bir yılı geçemeyeceği belirtilmiştir. Hükmün lafzı ve amacı, ertelemenin olağan değil; ancak iptal nedeniyle doğacak hukuki boşluğun kamu düzenini veya kamu yararını açık ve ağır biçimde ihlal edeceği zorunlu hâllerde başvurulabilecek istisnai bir yetki olduğunu göstermektedir.

18. Anayasa'ya aykırılığı tespit edilen bir kuralın yürürlükte kalmaya devam etmesi, hukuk düzeninde geçici de olsa anayasal aykırılığın sürdürülmesi sonucunu doğurur. Özellikle temel haklara müdahale eden bir kural yönünden erteleme süresi içinde gerçekleşecek her uygulama yeni hak ihlallerine yol açabilir. Bu ihlallerin sonradan giderilmesi ise her zaman mümkün değildir.

19. Bu nedenle erteleme kararı verilebilmesi için iptalin derhâl yürürlüğe girmesiyle doğacak boşluğun somut olarak ortaya konulması; bu boşluğun yaratacağı sakıncanın açık, ağır ve telafisi güç olduğunun gösterilmesi gerekir. Her kanuni düzenlemenin iptali teknik anlamda bir boşluk doğurabilir. Ancak her boşluk, Anayasa'ya aykırı kuralın uygulanmaya devam etmesini haklı kılan anayasal bir zorunluluk olarak kabul edilemez.

20. Somut olayda kuralın derhâl yürürlükten kalkması, KOSGEB'in kuruluş amacını, destek politikaları oluşturma görevini veya işletme ve girişimcilere hizmet sunma yetkisini ortadan kaldırmamaktadır. İptal edilen ibare yalnızca KOSGEB'in işletme ve girişimcilere ait bilgi ve verileri geniş biçimde almasına, analiz etmesine, raporlamasına ve gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmasına dayanak oluşturmaktadır. KOSGEB, diğer kanunlarda açıkça düzenlenen görev ve yetkilerini kullanmaya devam edebileceği gibi gerekli görülmesi hâlinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin anayasal güvenceleri içeren yeni bir düzenleme de yasama organınca yapılabilir.

21. Dolayısıyla dava konusu kuralın iptalinin derhâl yürürlüğe girmesi hâlinde kamu düzeni veya kamu yararı bakımından açık, ağır ve telafisi güç bir tehlikenin ortaya çıkacağı söylenemez. Buna karşılık kuralın dokuz ay daha uygulanması, gerçek kişilere ait kişisel veriler ile tüzel kişilere ait kurumsal verilerin kapsam ve sınırları yeterince belirlenmemiş bir yetkiye dayanılarak alınmasına, analiz edilmesine, raporlanmasına ve üçüncü kişilerle paylaşılmasına devam edilmesi sonucunu doğuracaktır.

22. Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesi, Anayasa'ya aykırılığı belirlenen bir normun hukuk düzeninden mümkün olan en kısa sürede çıkarılmasını gerektirir. Erteleme yetkisinin somut bir zorunluluk gösterilmeden kullanılması, istisnayı olağan hâle getirerek norm denetiminin etkisini azaltır ve Anayasa'nın 11. ve 153. maddelerinde güvence altına alınan bağlayıcılık ilkesini zayıflatır.

23. Ayrıca dokuz aylık sürenin neden gerekli olduğu ve daha kısa bir sürenin neden yeterli olmayacağı da ortaya konulmuş değildir. Erteleme yetkisinin kullanılması gerekli görülse dahi sürenin elverişlilik, gereklilik ve orantılılık ilkeleri gözetilerek asgari düzeyde belirlenmesi gerekir. Somut ve zorunlu bir gerekçe gösterilmeksizin dokuz aylık süre verilmesi bu yönüyle de ölçülü değildir.

24. Açıklanan nedenlerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 13. ve 20. maddeleri yönünden de iptal edilmesi gerektiği kanaatiyle iptal sonucuna farklı gerekçeyle katılıyor; iptal hükmünün Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine ilişkin çoğunluk görüşüne ise katılmıyoruz.

Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Kenan YAŞAR

FARKLI GEREKÇE ve KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğunun 19/2/2025 tarihli ve 7542 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu'na eklenen ek 2. maddede yer alan *"...bilgi ve verileri..."* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğu şeklindeki kanaatine farklı gerekçe ile katılmaktayım.

2. Dava konusu kuralla KOSGEB'in, işletmelere ve girişimcilere yönelik belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait Başkanlığın görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve verileri ilgili mevzuatı çerçevesinde almaya ve analiz etmeye, raporlamaya, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmaya yetkili olduğu düzenlenmiştir.

3. Mahkememiz çoğunluğu, dava konusu kuralın tüzel kişilerin mülkiyet hakkına sınırlama getirdiğini belirtmiştir (bkz.: § 79).

4. Ancak, dava konusu kuralla veya başka bir kanun hükmünde KOSGEB tarafından elde edilen tüzel kişilere ait veri ve bilgilerin kullanılmasına ve saklanmasına ilişkin ilke ve esasların belirlenmediği, bu veri ve bilgilerin ne suretle ve ne kadar süreyle saklanacağına, ilgili tüzel kişilerin söz konusu veri ve bilgilerin talep edilmesine itiraz etme imkânının olup olmadığına, veri ve bilgilerin bir süre sonra silinip silinmeyeceğine, silinecekse bu sırada izlenecek usulün ne olduğuna ilişkin olarak herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı, kural uyarınca elde edilen veri ve bilgilerin gizliliğinin korunması ve amacı dışında kullanılmasını önleyecek yasal güvencelere yer verilmediği gibi bu veri ve bilgilerin kötüye kullanılıp kullanılmadığını denetleyecek mekanizmalarla -özellikle keyfiliğe karşı denetim ve uygulanacak yaptırımlarla- ilgili yeterli güvenceler öngörmemesi nedeniyle kuralla getirilen sınırlamanın orantısız olduğu sonucuna ulaşarak Mahkememiz kuralın Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı olduğu sonucuna ulaşmıştır (bkz.: §§ 81-83).

5. Kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu noktasında çoğunluk kararında ulaşılan sonuca katılmakla birlikte kanaatimizce burada ölçü norm olarak alınması gereken Anayasa hükmünün Anayasa'nın 20. maddesi olduğunu belirtmek gerekir. Dolayısıyla burada dava konusu kuralın Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerinden hareketle Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna ulaşmak gerekir.

6. Bilindiği üzere konumuz bağlamında Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında; herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu, bu hakkın kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsadığı, kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmaktadır.

7. Çoğunluk kararında da ifade edildiği gibi özel hukuk tüzel kişileri için bu bağlamda kanunlarda gerekli güvencelere yer verilmemiş olması nedeniyle dava konusu kuralın tüzel kişilerin kişisel verileri yönüyle Anayasa'ya aykırılık taşıdığı kanaatindeyim.

8. Mahkememiz çoğunluğundan ayrıldığım nokta ise dava konusu kuralın Anayasa'ya uygunluğunun Anayasa'nın 35. maddesi yönünden değil, doğrudan bu konu ile ilgili hak olan Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında ele alınması gerektiği hususunda odaklanmaktadır.

9. Zira kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile ilgili olarak Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında kişisel verilerle ilgili muhatabın, gerçek ve tüzel kişi ayrımı yapılmaksızın, "herkes" şeklinde açıkça ifade edildiği görülmektedir. Bu nedenle kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı hem gerçek kişiler için hem de özel hukuk tüzel kişileri için geçerli ortak bir anayasal hüküm olarak görülmelidir.

10. Nitekim Anayasa Mahkemesi de önceki kararlarında bu doğrultuda bir yaklaşım sergileyerek, Anayasa'nın 20. maddesinde yer alan bu hakkın aynı zamanda özel hukuk tüzel kişilerini de kapsamakta olduğunu şu şekilde ifade ederek denetlediği kuralın iptaline karar vermiştir:

"Anayasa'nın 20. maddesinde kişisel verilerin kişi bakımından korunma alanının gerçek kişiler ya da tüzel kişileri veya her ikisini içine alıp almadığı konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Maddenin gerekçesinde de buna ilişkin bir değerlendirme yoktur. Her ne kadar Anayasa'nın 20. maddesinde daha ziyade gerçek kişilerin özel hayatı ve bu bağlamda gerçek kişilere ilişkin kişisel verilerin korunma altında bulundurulduğu ileri sürülebilir ise de madde metninde kişisel verilerle ilgili olarak 'herkes' tabirinin kullanılması dikkate alındığında, tüzel kişilere ilişkin verilerin de 20. madde kapsamında değerlendirilmesi gerekeceği açıktır.

...

Esasen her ne kadar 95/46/EC sayılı Avrupa Veri Koruması Direktifi'nde yer alan tanım, tüzel kişilere ilişkin verileri dışlamakta ve kişisel veri kapsamına yalnızca gerçek kişilere ilişkin bilgilerin gireceğini kabul etmekte ise de, gerek 'Elektronik haberleşme sektöründe kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması' hakkında 12.7.2002 gün ve 2002/58/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nde, yalnızca elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olarak, hem gerçek kişilerin hem de tüzel kişilerin veri sahibi kabul edileceğinin ifade edilmesi; gerekse son yıllarda kabul edilen bazı ülke kanunlarında tüzel kişilerin de kişisel verilerin korunma alanına dâhil edilmesi bir bütün olarak dikkate alındığında, Avrupa ve Dünyadaki gelişimin kişisel verilerin korunmasında tüzel kişilerin de kapsamda yer alması gerektiği yönünde olduğu görülmektedir.

Bu durumda, Anayasa'nın 20. maddesinde kişisel verilerin 'ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği'nin açıkça ifade edilmesi karşısında, tüzel kişilerin kişisel veri niteliğinde bulunan fiziki veya elektronik adreslerinin, yetkili kişi ya da organlarının rızaları alınmaksızın, dava konusu kural uyarınca PTT A.Ş. tarafından reklam ve tanıtım amacıyla toplanıp kaydedilmesinin ve bunların üçüncü kişilere verilmesinin, Anayasa'nın 20. maddesine aykırılık oluşturduğu açıktır. Tüzel kişilere ilişkin kişisel verilerin ilgili kanunlar gereği ya da kişilerin kendilerince kamuya açıklanmış olması veya açık sicillerde yer almış olması, söz konusu verilerin ticari amaçlarla üçüncü kişilere aktarımına rıza gösterildiği anlamına gelmez." (Bkz.: AYM, E.2013/84, K.2014/183, 04/12/2014)

11. Anayasa Mahkemesi daha sonraki kararlarında da bu yaklaşımı sergileyen içtihadını sürdürmüştür (bkz.: AYM, E.2020/67, K.2022/139, 09/11/2022, §§ 40-42; E.2020/103, K.2023/68, 05/04/2023, §§ 37-38, 46-53).

12. Hal böyle iken eldeki dosyada Anayasa Mahkemesinin yıllar boyunca sergilediği bu yaklaşımı terk edip tüzel kişilerin kişisel verileri ile ilgili güvenceler içermeyen dava konusu kuralın Anayasa'ya uygunluk denetiminde Anayasa'nın mülkiyet hakkı ile ilgili 35. maddesini ölçü norm olarak kabul ederek denetim yapması isabetli değildir.

13. Kabul etmek gerekir ki dava konusu kuraldaki bu güvence eksiklikleri tüzel kişilerin mülkiyet hakkı bağlamında da sorunludur. Ancak tüzel kişilerin kişisel verileri bakımından daha doğrudan ilgili hak Anayasa'nın 20. maddesi olduğundan denetimde bu hak ölçü norm olarak kullanılmalıydı.

14. Elbette ki tüzel kişilerin kişisel verileri ile ilgili güvenceler ile gerçek kişilerin kişisel verileri ile ilgili güvenceler arasında bazı esaslı farklılıklar mevcuttur. Dolayısıyla tüzel kişilerin kişisel veriler ile ilgili olarak 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na tabi tutulması söz konusu edilemez. Nitekim 6698 sayılı Kanun'da da tüzel kişilere ilişkin verilerden hiç bahsedilmeden açıkça bu Kanun'daki kişisel veri; *"Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi"* şeklinde tanımlanmıştır (Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi).

15. Tüzel kişilerin kişisel verileri ile ilgili güvencelerin gerçek kişilerle ilgili olanlardan farklı olduğu da dikkate alınarak bu konunun kanunla düzenlenmesi Anayasa'nın 20. maddesinin bir gereğidir. Bu yönü ile dava konusu kuralla ilgili olarak kanunlarda bu konuya ilişkin güvencelerin asgari düzeyde de olsa düzenlenmemiş olması dava konusu kuralı Anayasa'nın 20. maddesine aykırı sınırlamalar haline getirdiğinden, burada tüzel kişilerin kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkına yönelik bir Anayasa'ya aykırılık göze çarpmaktadır.

16. Esasında çoğunluğun tüzel kişilerin kişisel verileri yönünden Anayasa'nın 20. maddesi yerine 35. maddesini ölçü norm olarak almasının gerçekleştirilen denetimde hiçbir pratik anlamı da bulunmamaktadır. Zira çoğunluk tüzel kişiler yönünden dava konusu kuralı Anayasa'nın 35. maddesine aykırı bulurken aslında Anayasa'nın 20. maddesindeki gibi tüzel kişilerin kişisel verilerine ilişkin güvencelere kanun maddelerinde yer verilmemesine işaret ederek iptal sonucuna ulaşmaktadır.

17. Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin konuya ilişkin yukarıda sıralanan kararları ortada iken, (bkz.: AYM, E.2013/84, K.2014/183, 04/12/2014; E.2020/67, K.2022/139, 09/11/2022; E.2020/103, K.2023/68, 05/04/2023) çoğunluk kararındaki yaklaşım, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile ilgili Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrası hükmünün artık özel hukuk tüzel kişilerini kapsamına almadığı şeklinde yeni bir yaklaşıma kapıların aralanmaya başlandığı değerlendirmelerini gündeme getirecektir. Bu durum Mahkemenin kendi eliyle gerçekleştirdiği bu konudaki özgürlükler lehine olan yaklaşımı kararlı biçimde sürdürmekten imtina etmeye başladığını göstermektedir.

18. Yukarıda sıralanan sebeplerle dava konusu kuralın özel hukuk tüzel kişilerinin güvenceleri yönünden Anayasa'nın 13. ve 20. maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı olduğu için iptali gerektiği şeklindeki farklı gerekçeyle çoğunluğun iptal kararına katılmaktayım.

19. Öte yandan Mahkememiz çoğunluğunun iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası

gereğince kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine ilişkin kanaatine katılmamaktayım.

20. Bu konuda benzer bir yaklaşımla, verilen iptal kararının yürürlüğe girmesi gereken tarihi belli bir süre daha erteleyen bir Anayasa Mahkemesi kararında da ifade ettiğim üzere (bkz.: AYM, E.2024/133, K.2025/233, 26/11/2025, Yusuf Şevki Hakyemez'in karşıoyu) Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümlerinin iptal kararlarının Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkacağı, gereken hallerde Anayasa Mahkemesinin iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabileceği ve bu tarihin iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemeyeceği öngörülmektedir.

21. İptal edilen bir normun iptal hükmünün Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak bir yıla kadar bir süre daha yürürlükte kalmasına imkan sağlayan bu Anayasa hükmünün amacı, verilen iptal kararı ile birlikte yürürlükten kaldırılan normun hukuk düzeninde ortaya çıkaracağı boşluğun doğurabileceği sakıncaları engellemektir.

22. Ancak, burada, iptal kararının yürürlüğe girmesinin belli bir süre daha ertelenmesine karar verirken bir yıla kadar daha yürürlükte kalmasına imkan verilen normun Anayasa Mahkemesince Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilen bir norm olduğunu da unutmamak gerekir.

23. Bu bağlamda bir yandan Anayasa'ya aykırı olduğu tespit edilmiş bir kanun hükmü varken diğer taraftan bu normun yürürlükten kalkması durumunda hukuk düzeninde ortaya çıkacak olan bir boşluk söz konusudur.

24. Bunun içindir ki Anayasa'nın 153. maddesinde iptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda Türkiye Büyük Millet Meclisinin iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğu dolduracak kanun teklifini öncelikle görüşüp karara bağlayacağı hükmüne yer verilmektedir (madde: 153/4).

25. Nitekim Anayasa hazırlık çalışmalarında bu kurala ilişkin Danışma Meclisinin gerekçesinde, iptal kararının bazen hukuki boşluk yaratabileceği ve bu nedenle de bu boşluğun süratle doldurulması için kanun yapımındaki merasime istisna getirilerek görüşmenin öncelikle yapılması esasının kabul edildiğine işaret edilmektedir (bkz.: *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Gerekçeli),* Anayasa Mahkemesi Yay., Ankara 2018, s. 960).

26. Bunun yanında 1982 Anayasasıyla birlikte kabul edilen ve bireysel başvurunun kabulü sonrasında yürürlüğe giren 6216 sayılı Kanun'a kadar yürürlükte kalan mülga 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesinin dördüncü fıkrasında bu konuda *"Anayasa Mahkemesi bir kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün veya bunların belirli hükümlerinin iptali halinde meydana gelecek olan hukuki boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlal edici mahiyette görürse, yukarıdaki fıkra hükmünü uygular ve boşluğun doldurulması için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Başbakanlığa bilgi verir."* şeklinde bir hükme yer verilmekteydi. Görüldüğü üzere burada 2949 sayılı Kanun'da açıkça verilecek iptal kararı nedeniyle Anayasa Mahkemesinin *"meydana gelecek olan hukuki boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlal edici mahiyette"* görmesi halinde iptal kararının ertelemesine karar verebileceği belirtilmektedir.

27. Bir kararında Anayasa Mahkemesi de iptal hükmünün yürürlüğünün ertelenmesiyle verilen iptal kararında açıklanan gerekçeye uygun biçimde yeni kanun çıkartılması ve idari hizmetlerin duraksamadan yürütülmesinin amaçlanmakta olduğunu belirterek, Anayasa Koyucunun Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında koşulların oluşması durumunda iptal kararının bir yıla kadar ertelenmesine imkan tanırken, ertelenmemesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluğun kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlâl etmesi durumunu, Anayasa'ya aykırılığı tespit edilen kanunun uygulanmasından daha sakıncalı bulmuş olduğunu ifade etmektedir (bkz.: AYM, E.1996/50, K.1996/37, 15/10/1996).

28. Norm denetimi bağlamında Anayasa Mahkemesi oldukça karmaşık, teknik yönü ağır basan, gündelik hayatın değişik boyutlarını düzenleyen ve kamu düzeninin tesisinde önemi inkar edilemez nitelikteki kanun hükümlerini de iptal edebilmektedir. Gündelik hayatta bir ceza normu, sosyal güvenlik hakkı bağlamında önemli bir teknik detay, vergi usul hukuku ile ilgili bir düzenleme ve benzeri konularda verilen kimi iptal kararları o alanın işleyişinde kamu düzeni açısından önemli boşluklar ortaya çıkarabilmektedir.

29. Bu gibi durumlarda Anayasa Mahkemesi, iptal kararı verdiğinde kuralın iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlanması ile yürürlükten kalkması durumunda hukuk düzeni açısından ortaya çıkacak boşluğun doğurabileceği olumsuzlukları da dikkate alarak ve sadece bu amaçla iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi erteleyebilmelidir.

30. Anayasa Mahkemesinin iptal kararları ile ilgili genel kural, iptal hükmünün Resmi Gazete'de yayımlanması ile birlikte normun yürürlükten kalkması biçimindedir. İptal hükmünün yürürlüğünün ertelenmesi ise istisnai bir durumdur. Bu istisnanın da sadece kuralın getiriliş amacı olarak kabul edebileceğimiz iptal kararı ile birlikte yürürlükten kaldırılan normun hukuk düzeninde ortaya çıkaracağı boşluğun doğuracağı birtakım sakıncaları engelleme doğrultusunda kullanılması gerekmektedir.

31. Aksi durumda Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararına rağmen Anayasa'ya aykırılığı tespit edilmiş olan bir normun belli bir süre daha hukuk düzeninde yer alması şeklinde Anayasa'nın üstünlüğü ile de izahı mümkün olmayan bir durum ortaya çıkabilir.

32. Nitekim doktrinde de bu konu ile ilgili bir çalışmada, Anayasa'ya aykırılığı tescillenen bir normun hukuk düzeninde varlığını devam ettirmesinin Anayasa'nın üstünlüğü ve hukuk devleti açısından kabul edilemez olduğuna işaret edilerek, bu nedenle iptal kararının ertelenmesine ancak ve ancak "son çare" olarak başvurulması gerektiğine vurgu yapılmaktadır (bkz.: Ömer Anayurt, "İptal Kararlarının Yürürlüğünün Ertelenmesi Amaca Uygun İşlemekte Midir?", *Prof. Dr. Zühtü Arslan'a Armağan*, Cilt: 2, Ankara: Anayasa Mahkemesi Yayınları, Ankara, 2024, s. 1141).

33. Yine aynı çalışmada 1961 ve 1982 Anayasasında bu erteleme kararları ile ilgili yapılan istatistiki analizde 1961 Anayasası'nın uygulamada kaldığı süre içerisinde Anayasa Mahkemesince verilen toplam 245 iptal kararından 48'inde yürürlüğün ertelendiği ve bu oranın verilen iptal kararlarının %19.59'una karşılık geldiği; 1982 Anayasası döneminde ise (28 Ekim 2023 itibarıyla) verilen toplam 947 iptal kararından 419'unda yürürlüğün ertelendiği ve bu oranın verilen iptal kararlarının %44.25'ine karşılık geldiği belirtilmektedir (bkz.: Anayurt, s.1131).

34. Bahse konu çalışmada 1961 Anayasası döneminde kanun koyucunun erteleme süresi içerisinde gerekli düzenlemeyi yapmadığı ve pek çok iptal kararının süre bitimiyle

birlikte yürürlükten kalktığı ve herhangi bir düzenlemenin de getirilmemiş olduğu; 1982 Anayasası döneminde de yasama organının belirlenen erteleme süresi içerisinde iptal edilen normun ortaya çıkarttığı boşluğu doldurmak üzere istisnai durumlar dışında gerekli düzenlemelere gittiğini söyleyebilmenin zor olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Bu nedenle de bu durumun iptalin doğurduğu boşluğun giderilmesinde hiçbir katkı sağlamadığı gibi bu durumun boşu boşuna bu süre boyunca Anayasa'ya aykırı normun uygulamada kalması gibi karşı bir işleve dönüştüğüne işaret edilmiştir (bkz.: Anayurt, s.1137-1139).

35. Bu nedenle iptal kararının yürürlüğünün ertelenmesi biçimindeki uygulamaya ancak istisnai biçimde ve sadece gerçekten iptal hükmü ile birlikte ortaya bir hukuki boşluğun çıkması durumunda başvurmak gerekmektedir.

36. Yukarıda sıralananlar dikkate alındığında eldeki dosyada iptal edilen kuralla ilgili olarak da ifade etmek gerekir ki iptal hükmün Resmi Gazete'de yayımlandığı anda dava konusu kuralı yürürlükten kaldırması durumunda bir boşluk ortaya çıkmayacaktır. Bu nedenle bu kuralla ilgili iptal hükmünün yürürlüğünün ertelenmesi Anayasa Koyucunun Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında murad ettiği husus ile çelişmektedir.

37. Zira kuralla KOSGEB'in, işletmelere ve girişimcilere yönelik belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait Başkanlığın görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve verileri ilgili mevzuatı çerçevesinde almaya ve analiz etmeye, raporlamaya, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmaya yetkili olduğu hüküm altına alınmaktadır. Dolayısıyla bu kuralın iptali sonucunda ortaya hukuk düzeninde telafisi zor sonuçların çıkmasından bahsedilemez. Kuralın iptal sonrasında burada bir sakıncanın doğması söz konusu olamayacağı için bu durumda iptal kararının yürürlüğünün iptal hükmünün Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren dokuz ay daha ötelenmesi şeklindeki bir yaklaşım Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasındaki hükmün amacı ile bağdaşmayacaktır.

38. Sonuç olarak yukarıda sıralanan gerekçelerle iptal edilen kuralın da iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkması gerektiği kanaatinde olduğum için Mahkememiz çoğunluğunun iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi gerektiğine ilişkin kanaatine katılmamaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Esas Sayısı : 2025/112
Karar Sayısı : 2026/193

KARŞIOY

Mahkememiz çoğunluğu tarafından 19/2/2025 tarihli ve 7542 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesiyle 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu'na eklenen Ek 2. maddede yer alan "bilgi ve verileri" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. Aşağıda belirttiğimiz gerekçeler ile söz konusu fıkranın Anayasa'ya aykırı olmadığı kanaatinde olduğumdan, çoğunluğun iptal yönündeki görüşüne katılmıyorum.

İptal davasına konu edilen ibarenin yer aldığı madde şöyledir (3624 sayılı Kanun ek m.2): *"Başkanlık, işletmelere ve girişimcilere yönelik belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait Başkanlığın görev alanına giren konular kapsamındaki **bilgi ve verileri** ilgili mevzuatı çerçevesinde almaya ve analiz etmeye, raporlamaya, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmaya yetkilidir".*

Mahkememiz çoğunluğu tarafından iptal gerekçesi olarak, tüzel kişilere ait veri ve bilgilerin saklama süresi, işlenme şartları ve silinmesine, yine ilgili tüzel kişilerin bu verilerin istenmesi ve saklanmasına itiraz edip edemeyeceğine ilişkin asgari düzeyde güvenceler içermediği, bu nedenlerle düzenlemenin Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 3/3/2021 tarihli ve 2018/134 E. ve 2021/13 K. sayılı kararında (R.G. Tarih-Sayısı: 16/6/2021-31513), Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının görevi ile ilgili olarak gerekli gördüğü bilgileri kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden talep edebileceği ve kendisinden bilgi talep edilenlerin belirtilen süre içinde bu bilgileri vermekle yükümlü olduğuna ilişkin iptal başvurusunu reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi iptal başvurusunun reddine ilişkin söz konusu kararında, 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kuralın, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelendiğini belirtmiş ve kuralın Başkanlığın CBK'da açıkça düzenlenmiş olan görevlerini yerine getirebilmesi amacıyla düzenlendiği ve istenebilecek bilgilerin Başkanlığın görevleriyle ilgili ve gerekli olanlarla sınırlandırıldığının anlaşıldığı, gerekli görülen bilgilerin istenmesindeki amaç, kapsam ve sınır açıkça belirlenmiş olup kuralın hem kişiler hem de idare yönünden belirli ve öngörülebilir olduğunun açık olduğu, kuralda belirsizlik bulunmadığı ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi 2018/134 E. ve 2021/13 K. sayılı kararında, kişisel veri niteliğini haiz olan bilgilerin İletişim Başkanlığı tarafından istenilmesini Anayasa'nın 13., 20. ya da 35. maddeleri kapsamında incelememiş, yani tüzel kişilerin verilerin korunmasına ilişkin herhangi bir değerlendirme yapmamış, sadece Anayasa'nın 2. maddesi çerçevesinde değerlendirme yaparak, dava konusu düzenlemede belirsizlik görmemiştir. Hal böyle iken, işbu dava konusu açısından da 2018/134 E. ve 2021/13 K. sayılı karardan ayrılmayı haklı kılan bir durum söz konusu değildir.

Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklerin yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlandırılabileceği hüküm altına alınmıştır. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına getirilen sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olması, başka bir ifadeyle demokratik toplumda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması, meşru amacının bulunması, bu amaca ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olması ayrıca ölçülü olması da gerekir. Kararda belirtildiği üzere KOSGEB'in görev alanına giren konularda işletme ve girişimlere sunulacak destek programlarının belirlenmesi ve sunulan hizmetlerin etkin şekilde temin edilmesi, hizmetlerin hızlı, kaliteli ve düşük maliyetle sunulması için kişilere ait veri ve bilgileri elde etmesi gerektiği ve meşru bir amacının olduğu açıktır. Dava konusu kuralın söz konusu meşru amaca ulaşmak için elverişli ve gerekli olduğu dolayısıyla kuralın demokratik bir toplumda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamaya yönelik ihdas edildiği anlaşılmaktadır.

Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına yönelik sınırlamada yapılacak orantılılık incelemesinde KOSGEB tarafından elde edilen kişisel verilerin amacı dışında kullanılmasını önleyecek güvenceler ile bu kapsamda yapılan işlemlere karsı idare ve yargısal denetim mekanizmasının dikkate alınması gerekir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 7. maddesinde kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi, 8. ve 9. maddelerinde bu verilerin aktarılması, 10. maddesinde veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü, 11. maddesinde ilgili kişinin hakları, 12. maddesinde veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler, 13. maddesinde veri sorumlusuna başvuru, 14. maddesinde Kişisel Verilerin Korunması Kuruluna şikâyet, 16. maddesinde veri sorumluları sicili, 17. ve 18. maddelerinde kişisel verilere ilişkin suçlar ve kabahatlere yönelik düzenlemelere yer verilmiştir.

Dava konusu kural uyarınca, KOSGEB tarafından elde edilen gerçek kişilere ait kişisel verilerin ancak söz konusu Kanunda çizilen çerçeve ve öngörülen güvenceler kapsamında kullanılabileceği, belirtilen güvencelere aykırı işlem ve uygulamalara karşı yargı denetimine başvurulabileceği dikkate alındığında kuralla, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına yönelik sınırlamanın kişilere aşırı bir külfet getirmediği bu yönüyle kuralın orantılı ve ölçülü olduğu şüpheden uzaktır.

Çoğunluk gerekçesinde 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinde sadece gerçek kişilerin verilerinin korunduğu, tüzel kişilerin verilerinin ise korunmadığı, KOSGEB'in talep edeceği kişisel veriler arasında müşteri çevresi, fikri hak, ticari sır, işletme ruhsatı, mesleki unvan gibi bilgilerin de bulunduğu, bu bilgilerin Anayasa'nın 35. maddesi çerçevesinde mülkiyet kavramı içinde yer aldığı, bu nedenle tüzel kişilerin verilerinin korunmasına yönelik asgari ilkelerin belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Belirtmek gerekir ki, tüzel kişilerin kişisel verilerinin korunması konusunda Anayasa'nın 20. maddesinde devlete yüklenmiş bir pozitif yükümlülük mevcut değildir. Hal böyle olunca tüzel kişilerin kişisel verilerinin korunması konusunda Anayasa'nın 20. maddesi çerçevesinde inceleme yapılması mümkün değildir.

Tüzel kişilerin kişisel verilerinin korunması konusunda Anayasa'nın 35. maddesi çerçevesinde de inceleme yapılması mümkün değildir. Anayasa'nın 35. maddesinde herkesin

mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğu, bu hakların, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabileceği belirtilmiş olup, söz konusu maddede devlete pozitif olarak yüklenmiş bir ödev bulunmamaktadır. Devletin mülkiyet hakkına kamu yararı amacı ile kanunla sınırlama getireceği belirtildiğinden, söz konusu maddede devlete negatif bir yükümlülük yüklenmiş olmaktadır.

Nitekim 27 Nisan 2016 tarihli ve (AB) 2016/679 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğünün (Genel Veri Koruma Tüzüğü) (GDPR) gerek başlık ve gerekse giriş kısmında gerçek kişilerin kişisel verilerinin korunmasını isteyebileceği, tüzel kişilerin ise kapsam dışında kaldığı açıkça ifade edilmiştir. Giriş kısmının 14. Paragrafına göre, "*Bu Tüzük ile sağlanan koruma, uyrukları veya ikametgâhları fark etmeksizin kişisel verilerinin işlenmesiyle ilgili olarak, gerçek kişilere uygulanmalıdır. Bu Tüzük, tüzel kişinin adı ve türü ile irtibat bilgileri dâhil tüzel kişilere ve özellikle tüzel kişi olarak kurulmuş teşebbüslere ilişkin kişisel verilerin işlenmesini kapsamaz*". Yine Tüzüğün 1. maddesinde, "1. *Bu Tüzük gerçek kişilerin, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olarak korunmasına ve kişisel verilerin serbest dolaşımına ilişkin kuralları belirler. 2. Bu Tüzük, gerçek kişilerin temel hak ve özgürlükleri ile özellikle, kişisel verilerin korunmasına ilişkin haklarını korur*" düzenlemesine yer verilerek, tüzel kişilerin kapsam dışında olduğu açıkça belirtilmiştir. Tüzüğün AB üyesi ülkelerce benimsendiği ve iç hukuka aktarıldığı nazara alındığında, mukayeseli hukukta tüzel kişilerin kişisel verilerinin korunmasına yönelik bir kabulün olmadığı belirtilmelidir.

Özel hukuk tüzel kişilerine ilişkin bilgilerin KOSGEB tarafından elde edilmesinin mülkiyet hakkına müdahale ettiği ileri sürülmüşse de dava konusu kural, özel hukuk tüzel kişilerinin doğrudan kendilerine ilişkin bilgilerin temini için getirilen bir düzenleme olmayıp, sadece KOSGEB'in görev alanına giren konulara ilişkin bilgi ve belgeler ile sınırlı olarak bir müdahale içerdiği ve bu nedenle de Anayasaya aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmalıdır. Kaldı ki, tüzel kişilere ait veriler açısından 6698 sayılı Kanun kapsamında koruma sağlanmamış olsa da Türk Medeni Kanunu'nun kişilik haklarının korunması, Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabete ilişkin düzenlemeleri ve Türk Borçlar Kanunu'nun haksız fiil hükümleri başta olmak üzere genel hükümler çerçevesinde yargı yoluna başvurulabileceğinden, KOSGEB tarafından elde edilen tüzel kişilere ait veri ve bilgilerin amacı dışında kullanılmasını önleyecek güvencelerin bulunmadığı da söylenemez.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı olmadığı ve iptal edilmemesi gerektiği kanaatinde olduğumdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Ömer ÇINAR